

Nr 104.

Av herr **Björnsson m. fl.**, om ökat anslag till utrustning av ett textilt tekniskt laboratorium vid vävskolan i Borås.

Under åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för nästkommande budgetår anvisa ett statsanslag av 15,000 kr. för utrustning av det textilt tekniska laboratoriet vid vävskolan i Borås.

För laboratoriets utrustning har riksdagen tidigare anvisat inalles 130,000, varav på nu löpande budgetår kommer 30,000 kr. Från enskilda samt från kommunala myndigheter ha anslag eller gåvor till ett värde av sammanlagt 132,036 kronor lämnats, vadan statens bidrag utgjort nära hälften av summan hittills förbrukade medel, inalles 262,026. Totalkostnaden beräknas utgöra 336,866 kronor, vadan det behöves ytterligare 74,840 kronor.

I sitt utlåtande till förra årets riksdag beträffande anslag till vävskolan erinrade statsutskottet om behovet av en utredning angående totalkostnaderna för laboratoriets utrustning och om den utsträckning, i vilken staten och andra syntes bära bidraga, därest ytterligare anslag från staten krävdes.

Med stöd av detaljerad utrustningsplan och redovisning för redan verkställd anskaffning har skolans styrelse, som funnit sig nödsakad hemställa om fortsatt stöd från statens sida, begärt ett statsbidrag, som motsvarar ungefär hälften av det belopp, som återstår att anskaffa. Enligt ovan lämnad uppgift krävas ytterligare 74,840 kronor; och skolstyrelsen begär som slutanslag 37,000 kronor. Vad som brister måste därefter anskaffas från »andra».

Skolöverstyrelsen vitsordar institutets behövlighet och har ingen erinran att göra mot den utredning, som lokalstyrelsen lämnat beträffande totalkostnaden, men den föreslår en nedprutning av slutanslaget från 37,000 kronor till 25,000 kronor, och därefter har Kungl. Maj:t reducerat beloppet med ytterligare 10,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har vid tidigare tillfällen givit uttryck åt den meningen, att det borde vara möjligt för vävskolans lokalstyrelse att erhålla större bidrag från enskilda och andra än som hittills varit fallet och i sitt yttrande över den senaste framställningen vidblivit denna uppfattning. En dylik optimism är likväl enligt vår uppfattning en alltför osäker grund för institutets fortsatta verksamhet. Skulle det av skolöverstyrelsen förordade slutanslaget på 25,000 kronor godtagas, återstode för styrelsen att anskaffa från annat håll 49,840 kronor, och om anslaget i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag nedprutas med ytterligare 10,000 kronor skulle styrelsen få att anskaffa 59,840 kronor. — Det bör här ihågkommas, att Borås stad genom tillhandahållande av lokaler iklätt sig kostnader för c:a 280,000 kronor och att laboratoriet färdigställt skulle draga en kostnad av c:a 610,000 kronor oberäknat värdet av tomtmark.

Departementschefen anför som skäl för det rimliga i sin nedprutning följande: »sker så, har staten bidragit med inalles 145,000 kronor av utav skolans styrelse äskade 167,000 kronor. I jämförelse med den omfattning, i vilken statsmakterna pläga tillmötesgå likartade framställningar från statens egna institutioner, exempelvis tekniska högskolan och de tekniska läroverken, har vävskolan härmed kommit i åtnjutande av ett mycket frikostigt tillmätt statsanslag. Jag håller före, att den närmast intresserade industrien, som enligt vad överstyrelsen framhållit ännu icke lämnat något i förhållande till totalkostnaden för utrustningen och till därtill redan anvisade statsanslag mera betydande bidrag, bör täcka vad som brister i anslag från det allmänna.»

Det skall villigt medges, att 145,000 kronor i och för sig är ett betydande belopp, men det utgör likväl icke ens 25 % av den totala kostnaden för laboratoriet, och framför allt blir den gjorda jämförelsen med statens förhållande till tekniska högskolan och tekniska läroverken icke rättvis. Staten har för tekniska högskolan upplåtit fri tomt, bekostat byggnader och så gott som hela apparatutrustningen.

I speciella fall ha visserligen frikostiga donationer gjorts såsom beträffande tekniska högskolans utrustning för träteknisk forskning o. a., men i förhållande till den procentuella andel, varmed staten i stort sett bidragit till tekniska högskolornas byggnader och apparatutrustning, utgöra de 25 %, varmed staten skulle behöva bidraga till den textiltkniska institutionen i Borås, en mycket blygsam andel.

Vad åter de tekniska läroverken beträffar bekostas apparatutrustningen praktiskt taget helt och hållet med statsmedel.

Eftersom det textiltkniska laboratoriet i Borås för vårt land har att fylla en uppgift, för vilken ingen av våra tekniska högskolor ännu är rustad, synes det ej orimligt att begära statsbidrag till hälften av en utrustning, vilken om den skulle inordnas inom en teknisk högskola eller ett tekniskt läroverk — enligt hittills tillämpad praxis — hade kommit att bekostas helt av staten. I förbigående vilja vi erinra om att åtskilliga sakkunniga icke anse det ändamålsenligt att anknyta en textiltknisk institution av det slag, som nu är på väg att färdigställas i Borås, till en teknisk högskola. Boråsinstitutionen är nämligen i själva verket en textilfabrik, om ock i liten skala. Och det skulle säkerligen för en högskolas förvaltningsorgan bliva en svårskött uppgift att ombesörja inköp och försäljning av råvaror och färdiga produkter. Det förtjänar vidare att påpekas, att den kring Borås lokaliserade industrien lämnat icke obetydliga bidrag för möjliggörande av utbildning av textiltknici, men detta har skett huvudsakligen i form av stipendiedonationer, vilka göra det möjligt även för obemedlade ynglingar med håg och fallenhet för textilindustrien att vinna utbildning. Det synes oss vara en mera lockande och lämplig uppgift för den enskilda offervilligheten att på detta sätt stödja ungdomens utbildning än att lämna bidrag till anskaffande av maskiner och apparater.

Vi våga icke bestrida, att det kan visa sig möjligt för vävskolans styrelse att så småningom från enskilda donatorer eller andra förvärva medel motsva-

rande nedprutningen av det begärda anslaget, men vi våga däremot bestämt påstå, att det är mycket ovisst, när så kan ske. Vi finna det vara av stort värde, att laboratoriet så snart som möjligt kan bliva fullt utrustat på de olika områden, för vilka det avsetts, till gagn för det relativt snabbt växande antal elever, som där söka sin utbildning, och till gagn för hela vårt lands textilindustri.

Under åberopande av vad härovan uttalats få vi härmed hemställa,

att riksdagen måte besluta att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Utrustning av ett textiltekniskt laboratorium vid vävskolan i Borås* för budgetåret 1937/1938 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 37,000, att utgå under villkor att bidrag för samma ändamål lämnas av enskilda till värde, motsvarande minst samma belopp, samt att Borås stad tillhandahåller för laboratoriet erforderliga lokaler med möblering och inredning.

Stockholm den 23 januari 1937.

Edv. Björnsson.

Edvin Leffler.

N. W. Hörstadius.

John Björck.

Karl Sandegård.

Tycho Colleen.

